

Vers. 14. 14. EGO AUTEM TANQUAM SURDUS NON AUDIEBAM, ET SICUT MUTUS NON APERIENS OS SUUM.

Vers. 15. 15. ET FACTUS SUM SICUT HOMO NON AUDIENS, ET NON HABENS IN ORE SUO REDARGUTIONES.

Ad litteram impleta sunt in Christo, qui coram Caipha primum, deinde coram Pilato et Herode nullam attulit defensionem, sed sicut agnus coram tendente se obmutuit, et etiam praedixit Isaias cap. LIII.

Vers. 16. 16. QUONIAM IN TE, DOMINE, SPERAVI, TU EXAUDIES ME, DOMINE DEUS MEUS.

Ad idem silentium pertinet; ideo enim siluit coram inimicis, quoniam non tacebat coram Deo, a quo expectabat remunerationem, salutem populi sui.

Vers. 17. 17. QUIA DIXI, NEQUANDO SUPERGAUDEANT MIHI INIMICI MEI, ET DUM COMMOVENTUR PEDES MEI, SUPER ME MAGNA LOCUTI SUNT.

Servavit Christus invictam patientiam, ne de impatentia gauderent inimici, qui, dum commovebantur pedes ejus, id est, dum infirmitas ejus ad tempus ostendebatur, magna loquebantur super eum, dicentes, *Joan. XIX, Luc. XXIII*: « Si non esset hic malefactor, non tibi tradidissemus eum; » et: « Hunc invenimus subvertentem gentem nostram. »

Vers. 18. 18. QUONIAM EGO IN FLAGELLA PARATUS SUM, ET DOLOR MEUS IN CONSPPECTU MEO SEMPER.

Ad litteram impletum scimus in flagellatione, et colaphizatione, et spinarum coronatione.

Vers. 19. 19. QUONIAM INQUITATEM MEAM ANNUNTIABO, ET COGITABO PRO PECCATO MEO.

Dicit se annuntiaturum peccatum suum, quod,

ut dictum est, non fecit, sed expandum suscepit: et cogitaturum, id est, sollicitum futurum pro eo penitus delendo; quod fecit cum « peccata nostra pertulit in corpore suo super lignum, » ut S. Petrus scribit in *Epist. I, cap. II*.

20. INIMICI AUTEM MEI VIVUNT, ET CONFIRMATI SUNT SUPER ME, ET MULTIPLICATI SUNT, QUI ODERUNT ME INIQUE.

Hoc impletum est, cum principes et sacerdotes existimantes se jam victoriam obtinuisse exultabant, et crucifixo insultabant.

21. QUI RETRIBUUNT MALA PRO BONIS DETRAHEBANT MIHI, QUONIAM SEQUEBAR BONITATEM.

Quando videlicet pendenti in cruce dicebat: « Vah! qui destruis templum Dei; » et: « Descendat nunc de cruce, » etc., *Matth. XXVII*.

22. NE DERELINQUAS ME, DOMINE DEUS MEUS, NE DISCESSERIS A ME.

Hoc disertis verbis in cruce Dominus locutus est, cum ait: « Deus meus, Deus meus, ut quid dereliquisti me? » *Matth. XXVII*. Quasi dicat: Si dereliquisti ad tempus, quoad consolationem, non derelinquas quoad resurrectionem.

23. INTENDE IN ADJUTORIUM MEUM, DOMINE, DEUS SALUTIS MEAE.

« Non derelinquas in inferno animam meam, neque des sanctum tuum videre corruptionem; » sed « intende in adjutorium meum, ostendens mihi vias vite, et adimplens me letitia cum vultu tuo, » *Psal. XV*.

PSALMUS XXXIX

SECUNDUM HEBRAEOS.

V. v. — 1. In finem, ipsi Idithun, Canticum David.

2. Dixi: Custodiam vias meas, ut non delinquam in lingua mea.

Posui ori meo custodiam, cum consisteret peccator adversum me.

3. Obmutui, et humiliatus sum, et silui a bonis, et dolor meus renovatus est.

4. Concaluit cor meum intra me, et in meditatione mea exardescit ignis.

5. Locutus sum in lingua mea: Notum fac mihi, Domine, finem meum,

V. s. II. — Victori Idithun, canticum [h. Psalm.] David.

Dixi: Custodiam vias meas, ne peccem in lingua mea.

Custodiam os meum silentio, donec est impius contra me.

Obmutui silentio, tacui de bono, et dolor meus conturbatus est.

Incaluit cor meum in medio mei, in meditatione mea incensus sum igne: locutus sum in lingua mea.

Ostende mihi, Domine, finem meum, et mensuram dierum meorum quae sit,

Et numerum dierum meorum quis est, ut sciam quid desit mihi.

6. Ecce mensurabiles posuisti dies meos; et substantia mea tanquam nihilum ante te.

Verumtamen universa vanitas, omnis homo vivens.

7. Verumtamen in imagine pertransit homo; sed et frustra conturbatur.

Thesaurizat, et ignorat cui congregabit ea.

8. Et nunc quae est expectatio mea? nonne Dominus? et substantia mea apud te est.

9. Ab omnibus iniquitatibus meis erue me: opprobrium insipienti dedisti me.

10. Obmutui, et non aperui os meum, quoniam tu fecisti.

11. Amove a me plagas tuas.

12. A fortitudine manus tuae ego defeci in increpationibus: propter iniquitatem corripisti hominem.

Et tabescere fecisti sicut araneam animam ejus: verumtamen vane conturbatur omnis homo.

13. Exaudi orationem meam, Domine, et deprecationem meam: auribus percipe lacrymas meas.

Ne sileas, quoniam advena ego sum apud te, et peregrinus, sicut omnes patres mei.

14. Remitte mihi, ut refrigerer priusquam abeam, et amplius non ero.

sciam [alias, ut sciam] quid mihi desit.

Ecce breves posuisti dies meos, et vita mea quasi non sit in conspectu tuo: omnia enim vanitas, omnis homo subsistens. SEMPER.

Tantum in imagine ambulat homo [h. vir], tantum frustra conturbatur: congregat et ignorat cui dimittat [h. congregat] ea.

Nunc ergo quid exspecto, Domine? praestolatio mea tu es [h. ad te est].

Ab omnibus iniquitatibus [h. erroribus] meis libera me: opprobrium stulto ne ponas me.

Obmutui, non aperui [al. aperiam] os meum: quia tu fecisti.

Tolle a me plagas [h. lepras] tuas: a contentione manus tuae ego consumptus sum.

In increpationibus pro iniquitate [al. propter iniquitatem] corripuisti virum;

Et posuisti quasi tineam desiderabilia ejus: verumtamen vanitas omnis homo. SEMPER.

Audi orationem meam, Domine, et clamorem meum exaudi [h. auribus percipe].

Ad lacrymam meam ne obsurdescas, quia advena ego sum apud te, peregrinus sicut omnes patres mei.

Parce mihi, ut rideam, antequam vadam, et non subsistam.

Argumentum. — Carmen hocce est ejusdem fere cum superiore argumenti, sed majori vi, magisque incitato animo fuscum. Strophae tres. Vers. 2-7, canit vates, ut acerbissimis doloribus exagitator, contineret tamen se, ne indigna, praesertim audientibus improbis, efflitteret querendo; vers. 8-12, Jovam, ut ipsum arumnis, quamquam castigatione haud indignam, liberet, perturbatus adhuc, deinde sedatori animo in stropha ultima precatur. Hunc Psalmum pulcherrimum psalterii elegiam vocat Ewaldus, eumque cum libro Job confert.

1. Praeceptorum, Jedithuno, carmen Davidis.

2. Dixi (apud me statueram): « Custodiam vias meas, ne peccem lingua mea; custodiam ori meo capistrum, dum improbus coram me erit. »

3. Obmutui silentio, canticum de bono; at dolor meus perturbatus (gravius commotus) est.

4. Incaluit cor meum intra me, in fervore meo exarsit ignis (indignationis), loquutus sum lingua mea:

5. « Fac me scire, Jova, finem meum, et mensura dierum meorum quamnam sit; sciam quae so, quam caducus ego sim.

6. En palmas fecisti dies meos,
et ævum meum instar nihili *est* coram te;
nil nisi merus halitus omnis homo constitutus est (in hoc mundo).
7. Nonnisi tanquam umbra ambulat (degit) homo,
nonnisi inania strepunt (saturant mortales);
coacervat, nec scit quis collecturus e
8. Et nunc, quid spero, Domine?
præstatio mea ad te est *directa*.
9. Ab omnibus delictis meis eripe me,
contumeliam stulti ne facias me.
10. Obmutesco, nec os aperio,
nam tu *id* fecisti!
11. Remove a me plagam tuam;
ab iracundia (vel *exagitatione*) manus tuæ ego consumor.
12. Pænis ob culpam *si* castigaveris hominem,
et (utique) dissolvit, ut linea, desiderabile ejus.
13. Audi preces meas, Jova, et clamorem meum ausculta;
ad lacrymas meas ne silicas:
nam peregrinus ego *sum* apud te,
advena, ut omnes patres mei.
14. Oculos *iratos* averte a me, ut exhilarem *vultum meum*,
antequam abeam, et esse desinam.

NOTE.

Vers. 1. Est Jeditihonus is qui I *Chron.* xvi, 41; II *Chron.* v, 12, commemoratur. Maurer, ad modum instrumenti *Jeditihum* dicti, ita autem dictum ab ejusdem nominis præfecto musicis. — Vers. 2. *Coram me*, fortunatus scilicet, meque sua felicitate pungens. Maurer: « Quod subdit de *presentibus improbis*, ratio est, quod timebat, ne qui ipsum, quod a Deo esset castigatus, tanquam frustratum spe sua ludibrio haberent improbi. — Vers. 3. *De bono*; Ewaldus, *felicitate*, non importune postulans meliorem statum; alii, *a bono*, puta senotus, in malis versans: quod languet; alii, *de bono*, i. e. ut ne de bonis quidem rebus aliquid loquerer; alii, *a bono* usque ad malum, i. e. nil omnino dixi: dura ellipsis; alii, *a bono*, i. e. meis beneficiis, non excusavi me, qui potuissim; Maurer, ab homine *felice*, silii fugiens eorum aspectum, ne conspecta eorum felicitate in querelas de mea miseria roperer. Ego, si liceat, meam sententiam proponam: *de bono*, i. e. omnino, gall. *tout de bon*. — Vers. 4. *Fervore*, seu æstu animi, nullis cogitationibus agitati. *Locutus sum*, jam non polis me amplius continere. — Vers. 5. *Quam caducus*; Crelier, *quando cessabo*, puta vitam meam, propter *quid desinens ego sim*. Maurer: « Quorum verborum hic est census atque nexus: Talia cum mihi patienda sint, qui tandem vite mee est modus? Si longa sit vita, ferre potero quibus nunc crucior mala, spe erectus temporum lætiorum. At tu brevissimam mortalibus vitam admensus es; itaque eripe me ex malis, priusquam vivere desinam. » Cf. *Job.* vi, 7; vii, 7; xvi, 22. Non male vulgatus, *quid desit mihi*, quod mihi vite sit reliquum. — Vers. 6. *Palmas*, i. e. palmares, i. e. per breves, minutissima mensura, scilicet quatuor digitorum, vitam meam mensus est; Greci quoque dicere solent: *αὐτῶν τῶν βῆτων*. *Constitutus est*: ita Maurer; alii, *consistens*, i. e. florens licet et vegetus. — Vers. 7. *Umbra* inanis, seu *imago* descripta lineolis, nec quidquam habens solidi. — Vers. 8. *Nunc*, quum res humanae tam fluxæ sint, qua mihi spes superest? — Vers. 9. *Delictis*, eorumque pænis. *Stulti* irident pios calamitate pressos. — Vers. 12. *Desiderabile*, omne robur, omnem vigorem, i. e. vitam. — Vers. 13. *Peregrinus*: sicut miser peregrinus ad aliquem opulentum civem aut indigenam confugiens, omnia ab eo solo expectat, totusque inde pendet. Alii: advenas et peregrinos ne quis violaret, lege sanxisti (*Exod.* xii, 48; *Levit.* xix, 33; xv, 33, 47, etc.); eadem ut lege mecum agas, oro, qui in terra possessionis tuæ advena sum et colonus tuus (*Levit.* xxv, 23). Sed prior sensus confirmatur loco parallelo I *Paral.* xxix, 44, 45.

BELLARMINI EXPLANATIO.

PSALMUS XXXVIII.

TITULUS ET ARGUMENTUM.

In finem, ipsi Idithum, Canticum David.

Titulus demonstrat Psalmum compositum esse a Davide, sed datum ipsi Idithum ad canendum. Erat enim Idithum unus ex tribus principibus Cantorum, ut habemus lib. I *Paratip.* cap. xvi, et lib. II, cap. v. Quid autem sit in finem, vel pro victoria, ut ex hebræo S. Hieronymus vertit, diximus in explicatione Psalmi iv. Sed hoc loco convenit materie de qua agitur, tum in finem, tum pro victoria. Quamvis enim Rabbini et recentiores alij docent Davidem ægrotum corporali morbo optasse finem vite et miseriarum, et hæc a Domino petere in presenti Psalmo, nos tamen secuti veteres Patres, existimamus longe altius doctrinam in hoc divino Spiritus Sancti cantico per Prophetam edito contineri. Nimirum consensus hic describiti brevitate præsentis vite, ut intelligamus spem nostram non in hac vita, sed in Deo, in quo vita æterna est, esse ponendam; et ideo dandam esse operam patientiæ, et paci cum omnibus hominibus, et præcipue linguam esse custodiendam ab omni rixa, et jurgio, et contentione, ut non impediamur a cursu ad bravium supernæ vocationis. Certe enim qui ad bravium maximi pretii currit, si in medio cursu videret sibi litem pro pallio moveri, pallium potius dimitteret, quam se a cursu impediri pateretur. Neque litigant, aut contendunt homines in terris, nisi pro temporalibus rebus. Itaque Psalmus præsens doctrinam evangelicam et apostolicam continet. Nam et Dominus docuit, « ut percutienti maxillam, præbeamus etiam alteram, et volenti pallium nobis eripere, demus illi et tunicam, » *Math.* v; et Apostolus dicit: « Delictum est in vobis, quod lites habeatis inter vos: cur non magis fratrem patimini? » I *Cor.* vi. Hic igitur Psalmus, propter doctrinam tam sublimem, cani debet in finem, id est *semper*, usque ad mundi finem; et non solum tempore illo Davidis et Idithum. Idem etiam Psalmus recte inscribitur, *pro victoria*, quia nulla esse potest victoria nobilior, quam per patientiam vincere in bono malam, et sibi ipsi hominem imperare.

EXPLICATIO PSALMI.

Vers. 1. 4. DIXI: CUSTODIAM VIAS MEAS, UT NON DELIN-
QUAM IN LINGUA MEA.

Sollicitus erat David de vero bono non amit-
tendo; ideo deliberavit, ac firmiter apud se con-
stituit, magna circumspectione uti in omnibus
actionibus suis, ut si fieri posset, ne in verbo
quidem offenderet, quasi audivisset ab Apostolo:
« Videte quomodo caute ambuletis, » *Ephes.* v; et
a B. Jacobo: « Qui non offendit in verbo, hic
perfectus est vir, » *Jacob.* iii. Ait igitur: « Dixi, »
nimirum apud me statui, decrevi, legem mihi
ipse posui, « ut custodiam vias meas, » ut cau-
tissime ambulem in via vite hujus, et diligenter
attendam, ubi gressum pono, ne forte in foveam
cadam, vel off-ndam ad lapidem, vel Intosam
pro munda eligam, vel certe deviam ab
linere recto, id est, deliberavi, et statui con-
siderare omnes actiones meas. Et quoniam nihil
est facilius, neque periculosius, quam verbo of-
fendere, cum ex verbis inconsiderate prolatis
oriuntur rixæ, contentiones, jurgia, et alia mala
tam multa, ut S. Jacobus dixerit, « linguam
esse universitatem iniquitatis, » *Jacob.* iii; ideo
singulariter addit Propheta: « Ut non delinquam
in lingua mea, » id est, ad hoc potissimum cus-
todiam vias meas, ut non delinquam in lingua
mea: sic enim infinita mala effugiam.

Vers. 2. 2. POSUI ORI MEO CUSTODIAM, CUM CONSIDERET
PECCATOR ADVERSUM ME.

Nunquam est periculum majus delinquendi per

linguam, quam cum ab aliquo detractore, vel
contumeliam faciente provocamur: ideo dicit
Propheta, « Posui ori meo custodiam, cum con-
sisteret peccator adversum me, » id est, cum ali-
quis iniquus forte irriteret me convitio, aut de-
tractione, aut alio injurioso verbo, tum maxime
custodivi os meum, ne prorumperet in aliquod
verbum, cujus postea penitentiam agere deberem.

3. OB MUTUI, ET HUMILIATUS SUM, ET SILII A Vers. 3.
BONIS, ET DOLOR MEUS RENOVATUS EST.

Declarat quomodo custodiam ori suo adhiberit,
dicens: « Obmutui, » id est, silui omnino, ac si
mutus essem; « et humiliatus sum, » id est, hu-
militer patientiam habui; et « silui a bonis, » id
est, abstinui etiam a justa defensione, et a debita
reprehensione; et « dolor meus renovatus est, »
propter hoc ipsum, quod silui a bonis. Nam do-
lueram primo propter acceptam injuriam, sed
mitigaverat dolorem præmium patientiæ: iterum
ergo dolor renovatus est, quia « silui a bonis, »
et proximum meum debita correptione fraudavi.
Ita S. Augustinus: sed posset etiam ita exponi:
« Dolor meus renovatus est, » quia dolueram ex
passione mea, sed « dolor renovatus est, » ex com-
passione fratris, quem vidi tam graviter ægrotare,
ut medicina correptionis nihil ei profutura vide-
retur, propter quod etiam « silui a bonis, »

4. CONGLUIT COR MEUM INTRA ME, ET IN MEDI- Vers. 4.
TATIONE MEA EXARDESCIT IGNIS.

Exponit quid ille dolor renovatus effecerit, ac

dicit : « Concealuit cor meum intra me, » id est, ex dolore illo compassionis calefactum est cor meum dilectione, et in demeritum cepi de miseria humana, de miseris corda Dei, de ingratitude hominum, de abundantia charitatis Dei erga ingratos et malos, et alia id genus multa. « Et in meditatione mea exardescet ignis, » ille, inquam, ignis, de quo dicebant duo illi discipuli apud Lucam cap. xxiv : « Nonne cor nostrum ardens erat in nobis, dum loqueretur in via, et aperiret nobis Scripturas ? » Diligens enim et attentata meditatio rerum celestium ordinaria via est ad accendendum ignem actualis charitatis Dei. Scio alios aliter exponere istum ignem ex meditatione exardescens, de igne videlicet iracundie et indignationis : sed nos S. Ambrosium secuti sumus, et rationem connexionis, et lectoris edificationem.

Vers. 5. 5. LOCUTUS SUM IN LINGUA MEA, NOTUM FACI MIHI, DOMINE, FINEM MEUM.

Vers. 6. 6. ET NUMERUM DIERUM MEORUM QUIS EST, UT SCIAM QUID DESIT MIHI.

Ex illo estu interiore « locutus sum, inquit, in lingua mea, » id est, non sum locutus in lingua, quam omnes intelligunt, sed in lingua mihi nota, quasi dicat: Ego scio quid voluerim dicere. « Notum fac mihi, Domine, finem meum, » etc.; videtur sensus esse, quod cupiat scire finem vite sue, id est, « numerum annorum, et dierum quibus victurus sit super terram, » ut sciat quantum ei temporis supersit usque ad mortem; sed non hoc voluit dicere : ista enim curiositas vitiosa, et temeritas quedam fuisset; ideo prae misit : « Locutus sum in lingua mea, » in sensu meo, sermone mihi noto. Illud igitur significare voluit, vitam humanam esse brevissimam, et quasi quoddam nihil. Sed quoniam hanc veritatem, quamvis brevissimam, et experimento notissimam, pauci bene norunt, ideo precatur Deum, ut non sinat se decipi, ut plurimi decipiuntur, ut existimet diuturnum quod est brevissimum. Cur enim maxima pars hominum tota intenta est in cumulandis opibus terrenis, proque his pugnat, et contendit acerrime, et bona futura contemnit et negligit, nisi quia non cogitat, vel non credit, vitam presentem fugere velut umbram? Ait igitur : « Notum fac mihi, Domine, finem meum, » id est, fac, Domine, per gratiam tuam, ut illustrentur oculi mentis meae, et aperte cognoscam finem vite meae prope adesse. « Et numerum dierum meorum, quis est, ut sciam quid desit mihi, » id est, fac ut attentata cogitatione penetrem quam sit brevis numerus dierum meorum, et sciam quam parum temporis mihi supersit. Hanc esse veram ex positionem sequentes versiculi doccebunt. Nam exauditus a Domino non refert precise numerum annorum, qui sibi supererant, sed variis modis ostendere nititur tempus humanae vite brevissi-

Vita humana brevissima, et alioqui clarissimam, et experimento notissimam, pauci bene norunt, ideo precatur Deum, ut non sinat se decipi, ut plurimi decipiuntur, ut existimet diuturnum quod est brevissimum.

imum esse, praesertim si ad aeternitatem Dei et futuri saeculi conferatur.

7. EGREGI MENSURABILES POSUISTI DIES MEOS, ET SUBSTANTIA MEA TANQUAM NIHILUM ANTE TE.

Eductus a Domino, quod postulaverat, dicit, *mensurabiles esse dies suos*, id est, tam brevem esse durationem vite suae, ut facillime mensurari possit. Sed observandum est S. Hieronymum ex hebraeo, *ימי שפחות נתתי*, vertisse, *egregi breves posuisti dies meos*; S. Augustinum cum aliis legisse, *egregi palastras posuisti dies meos*; denique Chrysostomum et alios legisse, *egregi palmares posuisti dies meos*. Sed haec omnia in idem recidunt; vox hebraea *שפחות* significat *res palmares*. Id est, palmo uno mensurabiles; nam vox *שפחות* significat *mensuram palmi quatuor digitorum*, quod idem significat vox graeca *πάλμω*, quam habemus in editione Septuaginta interpretum. Igitur S. Hieronymus recte veritatem, *breves dies*; breves enim sunt, qui mensura brevissima mensurari possunt. S. Augustinus, et alii qui legerunt, *veteres dies*, fortasse habuerunt in graeco textu *παλαιάς* pro *παλαιάς*; sed tamen *dies veteres* recte dicuntur dies vite nostrae, quoniam, ut Apostolus ait ad Hebr. vii : « Quod antiquatur et senescit, prope interitum est. » Et novimus vestes veteres, et domos veteres, et similia vetera non diu durare. S. Ambrosius vocem graecam non a mensura, sed a palestra deduxit : tamen aptissima similitudine explicuit cursum velocissimum et brevissimum, et simul laboriosissimum vite nostrae. Qui enim in palestra currant vel dimicant, tempus habent brevissimum, sed laboriosissimum, ut notum est. Nostra editio recte posuit, *mensurabiles dies*, id est, qui tam breves sunt, ut nullo negotio mensurari possint : quod idem significat *dies palmares*, ut Chrysostomus ex interpretatione Symmachi legit. Sed Propheta non contentus dixisse, *dies suos breves et mensurabiles esse*, addidit quasi corrigendo : « Et substantia mea tanquam nihilum ante te, » quasi dicat: Parum dixi, *dies breves esse*; nam *substantia mea*, id est, substantia mea, hoc ipsum quod sum et subsisto, nihil est ante te. Est quidem aliquid ante oculos hominum, qui non vident nisi praesentia, *sed ante te*, qui vides futura, et interioris aeternitatem, quae omni caret mensura, nihil omnino est. Quid enim sunt pauci anni, qui velocissime transeunt, ad infinitam durationem? Nomen *substantia* hoc loco non significare aliud quam *subsistentiam* et spatium vite, intelligi potest ex voce hebraea *תהיו*, quae significat proprie *tempus*, sive *saeculum*, ut sensus sit : *Tempus meum*, vel, ut S. Hieronymus reddidit, *vita nihil est coram te*.

8. VERUMTAMEN UNIVERSA VANITAS OMNIS HOMO VIVENS.

Adhuc magis declarat, et nobis persuadere nititur quod ipse plane perspexit. Non solum, in-

Dies vita nostra recte dicuntur dies veteres.

Vers. 9. 9. VERUMTAMEN IN IMAGINE PERTRANSIT HOMO, SED ET FRUSTRA CONTURBATUR.

Videbat Propheta tam alto sopore depressum esse genus humanum, ut non contentus tonitruis verborum, quibus hactenus usus est ad homines excitandos, addat aliud adhuc vehementius percellens humanas mentes, si forte somno discusso vigilare incipiant. Quoniam igitur poterat aliquis dicere, non videri verum, vitam hominum nihil esse, cum videamus tam multis bonis vitam hominum circumfluere, opibus, honoribus, sanitate, robore, et similibus; ideo nunc dicit Propheta ista non esse vera bona, sed imagines et umbras rerum bonarum; et ideo frustra turbari homines, cum ista vel non possunt acquirere, vel acquisita coguntur amittere. Quomodo frustra rex conturbaretur ob amissam imaginem ligneam, vel papyraceam regni, quando regnum verum illi maneret. « Verumtamen, inquit, in imagine pertransit homo, » id est, homo pertransit, et perambulat viam vite huius in imagine rerum, non in rerum veritate, habens videlicet ante oculos in toto hoc itinere non res veras, sed rerum umbras, atque imagines. Vita enim quam hic habemus imago est vite beatae, quae sola vera est vita; sanitas huius temporis, imago est immortalitatis, quae sola vera est sanitas; pulchritudo, quam hic videmus, vix umbra quaedam est pulchritudinis illius quam habebimus, cum « iusti fulgebunt sicut sol in regno Patris eorum, » ut dicitur *Matth. xiii*. Divitiae terrena non sunt divitiae, sed illarum divitiarum imagines, quae habebimus, cum nulla omnino re indigebimus, sed erit Deus omnia in omnibus. Idem dici potest de sapientia, de gloria, de celsitudine et de ceteris, quae hic dicuntur bona. Porro phrasid illa, *in imagine pertransit*, sive *perambulat homo*, similis est illis phrasibus in Scriptura sacra frequentibus, *ambulare in luce, in tenebris, in fide, in timore, in dilectione*, et quae est, terve in secunda et tertia epistola apostoli Joannis, *ambulare in veritate*; cui potest opponitur, *ambulare in imagine*, quatenus imago opponitur veritati. « Sed et frustra conturbatur, » id est, sine ulla causa conturbatur homo in rebus temporalibus anxie querendis, vel conservandis; frustra letatur in earum lucro, et frustra

Vita haec et cetera sunt umbrata et imago fatata.

plorat in earum iactura, quasi res solidae et verae, ac permanentes essent : cum imaginaria, fragiles et caducos sint. S. Ioannes Chrysostomus, quem Theodoretus et Euthymius sequuntur, exponit illud, *in imagine pertransit homo*, ac si dictum esset, *instar imaginis pertransit homo*, ut non solum res humanae sint imagines rerum verarum, sed ipse etiam homo non tam sit homo, quam hominis imago in tabella depicti.

10. THESAURIZAT, ET IGNORAT CUI CONGRUAT BIT EA.

Probat unico exemplo, frustra conturbari homines in opibus querendis, augendis, conservandis : quoniam nesciunt cui laborent. Existimant illi quidem se filiis, aut nepotibus, qui grati memoriae parentum futuri sint, thesaurizare; sed accidit sepius filiis vel nepotes continuo moriantur, et haereditas ad ignotos, vel inimicos perveniat; vel certe ut filii vel nepotes dissipent brevissimo tempore, quae pater vel avus magno labore, et longissimo tempore acquisivit; vel denique ut heredes ingrati sint, et reddant mala pro bonis, detrahentes industriae et laboribus majorum suorum; quae si praevidere homines illi potuissent, thesaurizasset potius sibi thesauros in caelo, et sine turbatione vitam istam traduxissent. Vide similes sententias in *Eccles. cap. ii, iv, v et vi*.

11. ET NUM QUAE EST EXPECTATIO MEA? NONNE DOMINUS? ET SUBSTANTIA MEA APUD TE EST.

Ex brevitate et vanitate vite presentis tam clare perspecta, concludit se quidem spem suam in solo Deo ponere constituisse. « Et nunc, » inquit, his ita se habentibus, « quae expectatio mea? » quid spero? quid quero? quid opto? « nonne Dominus » expectatio et spes mea est? Denique conversus ad ipsum Deum dicit : « Substantia mea apud te est, » id est, vita mea et opes meae apud te sunt, nihil facio cunctas res creatas, te unum pro rebus omnibus habere cupio, quia in te sunt omnia. In hebraeo ad verbum habetur : *Et nunc quid expecto, Domine? expectatio mea tibi ipsa*. Ex quo intelligere possumus hebraice lectioni respondere illa tantum : *Et nunc quae est expectatio mea? nonne Dominus?* Illa vero, et *substantia mea apud te est*, videtur addita explicandi gratia a Septuaginta Senioribus, quae a nostro latino Interprete fideliter reddita sunt. Itaque non oportet querere, ut multi faciunt, cur *substantiam* latinus Interpres posuerit pro voce hebraica *תהיו* *thachalhi*, quae spem vel expectationem significat. Latinus enim Interpres non *substantiam* pro *expectatione* posuit; sed addidit ad verba hebraica, id quod Septuaginta Interpretes addiderunt. Simile est in *Psalm. xxi*, ubi legitur : « Deus, Deus meus, respice in me, quare me dereliquisti? » illud enim, *respice in me*, non habetur in hebraeo codice, sed additum est a Septuaginta Interpre-

tibus, et inde translatum est ab interprete latino in editionem Vulgata.

Vers. 12. 12. AB OMNIBUS INQUITATIBUS MEIS ERUB ME, OPPROBRIUM INSPIENTIBUS MEIS.

Quoniam dixit se terrena contemnere, et solum Deum expectare, et in eo spes suas omnes collocasse, consequenter adjungit de peccatis in Deum sollicitum se esse, non autem de opprobriis hominum. « Ab omnibus, inquit, iniquitatibus meis erub me, » id est, quia sola peccata sunt, que non nisi ad te viam impedire possunt, et que sola vera sunt mala; ideo precor ut ab illis me liberares, et quidem omnibus, non preteritis tantum, sed etiam futuris, illa delendo, ista impediendo. Quo loco notandum est viros etiam perfectos, qui terrena despiciunt, et ad Deum toto corde anhelant, habere semper aliquid, quod sibi petant ignosci, et sollicitos esse debere pro quotidianis peccatis quodians Deo preces offerre. « Opprobrium insipientium dedisti me. » Hec pars versiculi conjungitur cum sequentibus hoc modo: Tu quidem opprobrium insipientium dedisti me, ego autem obtui, et non aperui os meum. Significat autem se, propterea quod diceret vana esse et contemnenda presentia, et in solo Deo spem esse ponendam, derideri solum ab insipientibus, qui non capiunt que Dei sunt. Quomodo etiam dicit Evangelium de Christo Domino Luc. xvi: « Audiebant hæc omnia Pharisei, qui erant avari, et deridebant illum. » In hebræo habetur contraria sententia, nimirum, opprobrium insipientium non pones me. Sed anteposenda est lectio Septuaginta Interpretum, ut S. Ambrosius admonet, quoniam sequentia verba: « Obtui, et non aperui os meum, » manifeste docent Davidem audivisse opprobria insipientium, et sic etiam legunt et exponunt Augustinus, Chrysostomus, et alii veteres Patres. Ipse etiam S. Hieronymus, qui in versione ex hebræo posuit particulam negantem, tamen in Commentario legit et exponit hunc locum sine tali particula. Proinde videtur ea particula irrepisse in textum hebraicum post tempora Septuaginta Interpretum.

Vers. 13. 13. OBTUI, ET NON APERUI OS MEUM, QUONIAM TU FEGISTI, AMOVE A ME PLAGAS TUAS.

Cum opprobria ab insipientibus audivi, non respondi, neque defendi me, sed « obtui, » id est, ita me gessi, ac si mutus fuisset; imo etiam « non aperui os meum, » sed ita me gessi, ac si surdus fuisset, neque opprobria illa audivissem. Qui enim muti sunt, et non surdi, aperiunt os suum; et conantur respondere, cum aliquid audiunt; qui autem surdi sunt et muti, neque loquuntur, neque aperiunt os suum. Reddit autem rationem, cur obtuiverit, et non aperuerit os suum. « Quoniam, inquit, tu fecisti, » nimirum, ut opprobria in me jactarentur: tu enim es qui posuisti me opprobrium insipientibus. Et hæc

Peccata sola sunt vera mala.

eandem rationem reddidit idem David, quando obtuiverit ad maledictionem Semei, II Reg. cap. xv: « Sinite, inquit, illum ut maledicat; Dominus enim præcepit ei ut malediceret David, et quis est, qui audeat dicere quare sic fecerit? » Ubi tamen observandum est Deum non præcepisse Semei, ut malediceret Davidi præcepto ejusmodi, ubi obedientia laudaretur; scimus enim Semei graviter peccasse maledicendo Davidem, et propter hoc postea fuisse a Salomone punitum; sed dicitur Deus præcepisse Semei, ut malediceret quoniam videns malam Semei voluntatem, usus est mala voluntate, quam ipse non fecerat, ad humiliandum et corripiendum Davidem. De qua re vide S. Augustinum, lib. V de Gratia et libero arbitrio, cap. ii et seq.; vel si vis fusius aliquid tractatum legere, vide in Controversiis nostris lib. ii De amissione gratiæ, et statu peccati, cap. xiii et seq. « Amove a me plagas tuas, » quasi dicat: Libenter accipio contumelias et opprobria insipientium, que tu ad meam humiliationem paternam severitate ordinasti; sed plagas tuas ferre non possum: ideo precor ut eas a me omnino removeas. Vocat enim, plagas Dei, flagella et supplicia, que Deus iratus immittit, non ut pater aut medicus, sed ut iudex, de quibus in Psalmo superiore dixit: « Domine, ne in furore tuo arguas me, » Tales plagæ sunt excoecatio, obduratio, sensus reprobos, et ipsa damnatio ad ignem sempiternum.

14. A FORTITUDINE MANUS TUE EGO DEFECI IN INCREPATIONIBUS, PROPTER INIQUITATEM CORRUPISTI HOMINEM.

15. ET TABESCERE FECISTI SICUT ARANEAM ANIMAM EJUS, VERUMTAMEN VANE CONTUREBATUR OMNIS HOMO.

Explicat cur tantopere cupiat a se removeri plagas Dei, et dicit causam esse, quoniam expertus est in seipso, et in aliis, quam intolerabiles sint ejusmodi plagæ. De se primum ita dicit: « A fortitudine manus tue ego defeci in increpationibus, » id est, ego ipse fortitudinem et potentiam, sive gravitatem manus tue percutientis expertus defeci, et plane consumptus sum, et periit « in increpationibus, » id est, in illa crudeli increpatione, quando in furore tuo arguisti me. Hoc autem Davidi contigit, quando ob peccatum adulterii commissum Deus in peccatum hujus permisit, illum cadere in peccatum homicidii, quod est gravius, et in tantam cæcietatem, ut per multos menses non redierit ad se, neque statum suum, id est mortem animæ suæ, cognoverit: nullum enim est supplicium gravius, quam quando prena peccati est aliud peccatum. Quod enim peccatum sit aliquando poena peccati, et quidem poena horribilis, et timenda super omnes poenas, docet Apostolus Rom. i: « Qui cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt: propterea tra-

Quomodo Deus præcepit Semei ut malediceret Davidi?

Vers. 15.

Nullum est gravius peccati supplicium, quam quando prena peccati est aliud peccatum, quod cum cognovissent Deum, non sicut Deum glorificaverunt: propterea tra-

didit illos Deus in desideria cordis eorum, in immunditiam, ut contumelias afficiant corpora sua; » et infra: « Propterea tradidit illos Deus in passiones ignominia; » et infra: « Et sicut non probaverunt Deum habere in notitia, tradidit illos Deus in reprobum sensum, ut faciant ea, que non conveniunt. » Vide de hoc flagello S. Augustinum, lib. V ad Iulianum, cap. iii. Deinde addit Propheta de aliis peccatoribus, hac plaga crudeli a Deo punitis: « Propter iniquitatem corrupisti hominem, et tabescere fecisti sicut araneam animam ejus, » id est, propter peccata præcedentia corrupisti in furore tuo hominem peccatorem, et fecisti ut anima ejus contabesceret instar araneæ, que laborat in texenda tela, ut capiat muscas, et interim ipsa exsiccat et consumitur. Sic enim animæ hominum carnalium, justo Deo iudicio, perpetuo laborant in rebus temporalibus acquirendis, et in eo labore consumunt ingenium et mentem, et inde anima exsiccatur omni humore gratiæ, ut ne cogitet quidem de salute sua, neque ullo desiderio teneatur vere felicitatis. Contra quam animæ ariditatem desiderabat in alio Psalmo LXII idem Propheta adipem et pinguedinem spirituales, dicens: « Sicut adipe, et pinguedine repleatur anima mea. » Concludit Propheta: « Verumtamen vane conturbatur omnis homo, » id est, omnis homo, cujus anima tabescit sicut aranea, vane conturbatur, frustra laborat, sine ulla causa tot contentionibus agitur. « Quid enim prodest homini, si universum mundum lucretur, animæ vero suæ detrimentum patiat? » Matth. xvi. Sed hoc loco multa observanda sunt: primo, verba illa, in increpationibus, in textu hebraico et græco, et apud Ambrosium et Hieronymum, conjungi cum verbis sequentibus, nimirum sic: In increpationibus propter iniquitatem corrupisti hominem; tamen apud Augustinum, et in nostris communibus libris, conjungi cum superioribus, nimirum cum illis: A fortitudine manus tue ego defeci in increpationibus; sed utroque modo sensus constat. Secundo, nota S. Hieronymum ex hebræo non vertere, araneam, sed tineam; sed credibile est vocem hebraicam utrumque significare. certe similitudo magna est inter araneam et tineam; ut enim aranea texenda telam se exsiccat, ita etiam linea rotendo pannum se ipsa interimit. Tertio, nota, ubi nos habemus ex græco textu, animam ejus, in hebraico haberi, חַמְדוֹת chamedo, desiderabile ejus; proinde Septuaginta Interpretes non tam verba reddiderunt, quam exposuerunt. Vere enim anima ratione prædita est id quod in homine est maxime pulchrum, pretiosum et desiderabile; ipsa enim imago Dei est, ipsa æterna est, ipsa capax est æternæ felicitatis, et per illam communicamus cum angelis, ut per carnem communicamus cum bestis; proinde incredibilis cæcitas est, propter explendas carnis appetitiones, perdere quod in nobis est summe pre-

Animæ immortalis.

tiosum et desiderabile. Quarto, nota non haberi in hebræo vel græco textu verbum conturbatur, sed solum vane omnis homo, sive vanitas omnis homo. Cæterum latinus Interpres addidit verbum explanationis gratiæ, et addidit quod supra habetur vers. 9. Nota ultimo, non deesse, qui hos duos versus exponant, vel de flagello temporalis calamitatis, vel de paterna correptione, que facit homines, qui antea dura cervice erant, molles, ut araneæ, id est, humiles et contritos. Sed in his, que non sunt contra fidem, et obscurissima sunt, licet unicuique abundare in sensu suo. Nobis illa verba, amove a me plagas tuas, facile persuaserunt hic non agi de flagello temporalis, cum Psalmo superiori dixerit idem David: « Ego in flagella paratus sum, » neque de paterna correptione, sed de correptione illa terribili, quam justis maxime horrent: paternam enim correptionem, que humiles et contritos reddit, justis diligunt et expetunt, non horrent aut fugiunt. Similitudo quoque araneæ tabescentis nihil boni nobis significare visa est. Non tamen reprehendimus, sed laudamus potius explanationes aliorum, que prosunt ad edificationem, quamvis non videantur nobis literales.

16. EXAUDI ORATIONEM MEAM, DOMINE, ET DEPRECATIONEM MEAM; AURIUS PERCIPE LACRYMAS MEAS.

Magno affectu Psalmum concludit orans Deum; quid autem oret, paulo post explicabitur. Interim illud sciendum est, per orationem intelligi simplicem petitionem; per deprecationem autem vehementem clamorem, ut vox hebraica וְרַעֲוִי demonstrat; per lacrymas autem affectum, cujus vox magis resonat coram Deo, quam ulla verba. In hebræo et græco, ut nunc se habent, continuatur cum hoc versiculo verba illa, ne sileas, que nos habemus in sequenti versu; et eo modo tribus nominibus tria verba respondent hoc modo: Exaudi orationem meam, deprecationem meam aurius percipe, et lacrymas meas ne sileas. Cæterum nostram lectionem habent veteres Patres, Ambrosius, Hieronymus et Augustinus in Commentariis hujus loci, et verba hebraica remotis distinctionibus, quas Rabini addiderunt, optime distinctionem librorum nostrorum recipiunt.

17. NE SILEAS, QUONIAM ADVERSA EGO SUM APUD TE, ET PEREGRINUS SICUT OMNES PATRES MEI.

Adhuc postulat exauditionem, et nondum explicat petitionem; sed loquitur ad eum, qui scit quid desideret spiritus. « Ne sileas, » inquit, id est, responde petenti, ne despicias clamantem; qui enim silet audita petitione, idem facit, ac ille qui non vult concedere quod petitur. Reddit autem causam, cur debeat audire, dicens: « Quoniam adversa sum apud te, et peregrinus sicut omnes patres mei, » id est, quoniam tu nosti, et apud notitiam tuam est, quod ego non sim civis hujus